

ESTI KURIR

ELŐFIZETÉSI DÍJ: EGY ÓRA 2.40 P, NEGYEDÉVRE
7.26 P. EGYES SZÁM ÁRA 10 F. CSEHSZLOVÁ-
KIÁBAN 1.50 Kc., JUGOSZLÁVIÁBAN 2 1/2 DINÁR,
AUSZTRIÁBAN 20 GR., ROMÁNIÁBAN 6 LEI

FŐSZERKESZTŐ:
RASSAY KÁROLY

SZERKESZTŐSÉG: V., VADÁSZ-UTCA 11
TELEFONSZÁM: 261-41, 261-42, 261-43, 268-28
KIADÓHIVATAL: VI., TERÉZ-KÖRUT 24/b. I. EM.
TELEFONSZÁMOK: 122-88 és 254-03

VIII. EVFOLYAM

BUDAPEST, 1930 ÁPRILIS 11 PENTEK

83. SZÁM

AZ IBUSZ MONOPÓLIUMÁNAK KÉRDÉSE A KÉPVISELŐHÁZ ELŐTT

Rassay szigorú vizsgálatot követel az IBUSZ üzletvitele miatt és megtorló lépéseket sürget azok ellen, akik az államnak kifejezett károkat okoztak és maguknak tekintélyes jövedelmet biztosítottak

Egyes vezető tisztviselők az állami pénzen fentartott Ibusznál 100.000 pengőt meghaladó évi fizetést huztak — Az Ibusz monopóliumai teszik lehetetlenné külföldi idegenforgalmi irodák letelepedését — A gyümölcsárusítás és filmszállítás monopóliumainak kulisszatitkai

Rassay Károly a napirend letárgyalása után — melyről lapunk más helyén emlékezünk meg — általános figyelem közepette természetesen elő interpellációját a kereskedelmi miniszterhez az IBUSZ monopóliuma ügyében.

Rassay Károly: Tekintettel egyrészt a rendelkezésre álló időre — ugymond — másrészt az interpelláció által érintett széles tárgykörre, *tehát legfeljebb csak tények megállapítására és adatok felsorolására* fogok szorítkozni. Az idegenforgalom jelentőségével — azt hiszem — bővebben nem kell foglalkoznom. Az egész világon felismerték ennek fontosságát. Franciaországban külön minisztere van ennek az ügykörnek, Olaszország, Németország, Anglia, Svájc minden rendelkezésre álló állami, társadalmi és üzleti erőt sorompóba állít idegenforgalmának növelésére.

A mi politikai és gazdasági viszonyaink között még fokozottabb jelentősége van ennek.

Figyelmen kívül hagyva a kérdés politikai horderejét, elég talán rámutatnom arra, hogy

Valami organikus bajnak kell lenni az idegenforgalom irányításában

Világosan mutatják ezek az adatok, hogy egyfelől milyen hatalmas lehetőség kínálkozik számunkra az idegenforgalom terén, másfelől, hogy

valami organikus bajnak kell lenni a mai idegenforgalom irányításában,

Budapest természeti szépsége, magas kultúrája, a hozzáfűződő romantika, modern berendezése megadják az előfeltételeket az idegenforgalom számára. Ha mégis ilyen aránytalanságot látunk, akkor a hibát másutt kell keresni. Ez a hiba véleményem szerint abban rejlik, hogy

Magyarország évtizedek óta egy-egy vállalatnak monopóliumot biztosítva, mesterségesen kizárta az idegenforgalmi vállalatokat az egészséges versenyből.

(Élénk helyeslés a baloldalon.)

Huszonöt éven keresztül ilyen kiváltságos helyzete volt a Menetjegyirodának, majd, amikor két évvel ezelőtt ez a koncesszió lejárt, az akkori kereskedelmi miniszter

teljes csendben újabb huszonöt évre monopóliumot adott a MÁV jegyének közvetlen és korlátlan árusítására, amelyet most különféle tranzakciók útján ma az Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Rt., röviden az Ibusz élvez.

Ez a monopólium akadályozta meg a múltban és akadályozza változatlanul a jelenben is a külföldi utazási irodák letelepedését és a magyar idegenforgalom kifejlését.

— Hónapok óta folynak tárgyalások az

a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara komoly számítások alapján

54 millió pengőre teszi az idegenforgalmi mérlegünk évi passzívumát.

Csak akkor tudjuk kellően mérlegelni ezt a lesújtó eredményt, ha figyelembe vesszük az utolsó évek statisztikai adatait és összehasonlítjuk idegenforgalmunkat a külföld hasonló viszonyok között lévő államainak idegenforgalmával.

— A mai viszonyok között az idegenforgalom szempontjából csak Budapest jöhet figyelembe, míg az összehasonlításra Bécs adatai nyújtanak megfelelő alapot. Csak pár adat, amelyből az egész kép kibontakozik előttünk:

1928-ban a Budapestre érkezett amerikaiak száma 8800 volt, míg ugyanekkor Bécsben 27.000 amerikai fordult meg. Angol utas Budapestre 354 jött, míg Bécsbe 11.900. Az elcsatolt területeket beszámítva a külföldiek 342.000 napot töltöttek Budapesten ugyanebben az évben, míg Bécsben 2,073.000 napot.

együtt Wagons-Lits és Cook-cég és a kormány között. Ujabbán bekapcsolódott ezekbe a tárgyalásokba az American Express Company is, bejelentvén hasonlóképpen letelepe-

Elfogadhatatlan feltételeket szabnak a külföldi irodáknak

— A kérdésnek teljes megértése céljából szabadon egész röviden vázolnom a tényleges helyzetet. Két évvel ezelőtt az IBUSZ 25 éves koncessziót kapott az Államvasutaktól, amely az Államvasut jegyeinek az ország határán belül való árusítására

az IBUSZ-nak kizárólagossági jogot biztosított.

Az időközben a Cook céggel egyesült Waggon-Lits is árusíthatott magyar államvasuti jegyeket a belföldi forgalomban, de csak akkor, ha a jegy eladása hálókocsijegy, vagy étkezési szelvény eladásával egyidejűleg történik. Mit kérnek ezzel a mai állapottal szemben a letelepedni akaró idegenforgalmi irodák? Semmi más, mint hogy

ők is közvetlenül és megszorítás nélkül árusíthassák a Magyar Államvasut jegyeit a belföldi forgalomban.

Ez az útközpon. Minden józanészű ember — függetlenül az idegenforgalom nagy érdekeitől, erre a kívánságra csak eggyel felelhet: tessék árulni minél többet.

dési szándékát. Hogy mit jelent a magyar idegenforgalom szempontjából a Wagons-Lits, Cook és American Express-cégek letelepedése, azt magyarázni nem kell.

és annak ellenére, hogy mindenki elismeri a cégek letelepedésének jelentőségét a magyar idegenforgalom szempontjából, annak ellenére, hogy ma már az utazási időszak megkezdődött, ezek a tárgyalások nem csak hogy eredményre nem vezettek, de a kérdést napról-napra jobban elmergesítik.

Önkéntelenül felvetődik a kérdés:

melyek hát azok az akadályok, amelyeket a tárgyalások során hónapok óta nem tud elhárítani a magyar kormány?

Talán ezek az irodák a letelepedés ellenében teljesíthetetlen követelésekkel léptek fel? Talán, követve a hazai példákat, privilégiumot, vagy szubvenciókat követelnek a maguk számára? Nem, tisztelt Ház, nincs

itt sem privilégiumról, sem szubvencióról szó.

Sőt ellenkezőleg: ezek a cégek

a letelepedés ellenében csak a szabad versenyt biztosító egyenlő elbánást kérik a jegyárusítással foglalkozó Ibusz Rt.-vel szemben és ennek ellenében nem hogy követeléseket támasztanak, hanem még ők hajlandók anyagi és erkölcsi ellenszolgáltatások teljesítésére.

A MÁV jegyei a MÁV produkciójának a kifejezője. Eppen ilyan, mint a gyáros által előállított áru.

A MÁV vezetőinek egyetlen érdekük lehet, hogy ebből az áruból, a MÁV jegyéből minél többet és minél többet adjanak el.

A MÁV és a kereskedelmiügyi miniszter ur azonban nyilvánvalóan nem így gondolkoznak.

Az árusítási engedélyt kérő külföldi idegenforgalmi irodáknak a tárgyalások során olyan feltételeket szabnak, amelyeket azok elfogadhatatlannak nyilvánítanak.

Ezeknek a tárgyalásoknak a szellemét legjobban mutatják azok a kikötések, amelyeket a kormány a Waggon-Lits—Cook céggel szemben támasztott és a Cook cégnek erre adott válasza.

A magyar kormány követeléseit és a Cook cég válasza a következő:

1. A magyar idegenforgalom növelése a kül-

földről belföldre öt éven keresztül, évenként tíz százalékkal anyagi garanciák mellett.

(A Cook vállalja, hogy mindent megtesz, de százalékot nem vállal.)

2. Az Idegenforgalmi Tanács propaganda-alapjának egy nagyobb fix összeggel való támogatása.

(Válasz: Esetleg, junktimban a 8. ponttal.)

3. Társasutazások rendezése legalább 20 taggal minden nagyobb európai városból Budapest felé.

(Válasz: Vállalja, de uri közönségénél fogva a 20 személy túlnagy szám.)

4. Az Idegenforgalmi Tanács kiküldöttének Wagons-Lits—Cook irodákban való elhelyezése kiképzés céljából.

(Válasz: Nem, a saját emberrel képezi ki a magyar idegenforgalmi tudnivalókra is.)

5. Wagons—Lits—Cook Budapestén autocar járatokat nem tarthat fenn, hanem utasait köteles az IBUSZ autocarjaiban elhelyezni.

(A Cook belenyugszik, ha a közönség érdeke nem szenved és télen nem nyitott kocsikat járatnak.)

6. Wagons—Lits—Cook köteles hálólhelyeinek felérését az IBUSZ-nak átengedni a jelenlegi egyharmad kontingens helyett.

(Válasz: Többet az egyharmadnál nem adnak.)

7. A Simplon expressz helyett, illetve mellett az Orient expressz legalább ugyanolyan mértékben fejlesztendő ki.

(A Cook vállalja.)

8. Ha az IBUSZ-nak a következő öt évben magyarországi üzleti bevételei bármely okból alatta maradnának az 1929. évi üzleteredménynek, abban az esetben a Wagons—Lits—Cook cég ezt legalább részben megtéríteni köteles.

(Válasz: Esetleg, de az IBUSZ könyveibe betekinteni óhajt. Csak egy határozott összeg erejéig lehetne arról szó, ha nem akarják azt az összeget inkább a magyar idegenforgalmi nyomtatványokra elhasználni az IBUSZ kárta-lanítása helyett.)

9. A Wagons—Lits—Cook cég vegye át a lillafüredi Palota-szállót saját kezelésébe.

(Válasz: Nem.)

10. A Wagons—Lits—Cook cég fokozottabb mértékben vegye igénybe a magyar ipart kocsirendeléseivel.

(Tíz kocsi hajlandó rendelni egy millió aranyfránkot, bár kétszáz ezer frankot magyar ipar drágasága miatt ráfizet.)

11. A Wagons—Lits—Cook cég óvadékot tegyen le a szerződés pontjainak betartását garantáló pönálé biztosítása céljából.

(A Cook ezt szokatlannak tartja, presztizs-okokból ellenzi.)

A Cook-Wagons Lits ajánlata

Még ezeket a tárgyalásokat megelőzőleg a Cook—Wagons—Lits önként felajánlotta a további szolgáltatásokat:

1. A Wagons—Lits—Cook cég összes külföldi irodáiban magyarországi propaganda-füzeteket helyez el.

2. Az összes külföldi irodák kirakataiban egy-egy nagyobb plakátot helyez el Magyarországról.

3. Saját folyóirataiban állandóan és díjmentesen ismerteti a Magyarországon történő eseményeket.

4. Személyzetét körülbelül harminc nagyobb európai idegenforgalmi gépepontról Budapesten hat heti kurzuson oktatják ki Magyarország látóvalóiról.

5. Bizalmas rendeleteikben összes alkalmazottaikat utasítják a magyarországi utrány propagálására.

6. A Wagons—Lits—Cook díjmentesen felajánlott hirdetési felületek más hirdető felek által megfizetett tarifaértéke körülbelül 200.000 pengő.

Az Ibusz csak kifelé jelentkezik magánrésztársaság formájában, lényegileg állami üzem

— Aki figyelemmel kíséri ezeket a kikötéseket, az nem tud megszabadulni attól az érzéstől, hogy

itt nem a MÁV forgalmának a növelése és nem az idegenforgalom emelése a döntő szempont, hanem egyedül és kizárólag az IBUSZ privilegizált helyzetének és fejlődésének a védelme.

Önkéntelenül felvetődik tehát az a további kérdés, *miféle intézmény az az IBUSZ?*

Felkiáltások a baloldalon: *Halljuk, halljuk!* Rassay Károly: A kereskedelmi vállalatokat feltüntető *Pénzügyi Kompassz* szerint

az IBUSZ részvénytársaság, melynek üzletköre az idegenforgalmi iroda fenntartására, jegyek eladására és a ezzel összefüggő mindennemű üzletek folytatására terjed ki.

Ezek az adatok természetesen nem tájékoztatják a tény, hogy

ezen vállalat lényegében egy állami közüzem.

Ez a tény csak a zárszámadások pontos átvizsgálása után derül ki, ahol feltalálhatjuk szerényen meghuzódva az IBUSZ születési adatait.

A legutóbbi állami számvéviszéseknek 1926/27. évi zárszámadási jelentésében egy 2.094.000 pengő tulkiadás a következőképpen van indokolva:

Fontos üzleti érdekéből az Idegenforgalmi-, Beszerzési-, Utazási- és Szállítási Rt. elnevezés alatt fuzionált Idegenforgalmi és Utazási

Vállalat Rt. és Általános Beszerzési és Szállítási részvénytársasága összesen 2.094.400 pengőért megvásároltatott. A vételárból 894.400 pengő itt, 1.200.000 pengő pedig az 1926/27. évi hasznos beruházási kezelésben számoltatott el.

Friedrich István: Van itt pénz, ha kell. Rassay Károly: Az állami számvéviszések ezen jelentésében van lefektetve az a tény, hogy

a fizetelt kormány több mint két millió pengőért hasznos beruházás címén megvásárolta az Ibusz Rt. 80%-át kitevő részvénytöbbségét, amely részvények legnagyobb belső értékét az a koncesszió képviselte, amelyet az állam újabb huszonöt évre adományozott az Ibusz részvénytársaságon keresztül saját magának.

Ettől az időtől kezdve az Ibusz Rt. csak kifelé jelentkezik magánrésztársaság formájában, lényegileg állami üzem.

Felkiáltások a baloldalon: *Igaz! Így van!* Rassay Károly: Ez a körülmény kifejezésre jut az intézet vezetőségében is. Az intézet elnöke, Kelety Dénes, a MÁV nyugalomba vonult elnöke, alelnöke pedig Tasnády-Szűcs András, a MÁV ezidejűleg nyugalmában vonult helyettes elnöke lesz, azok, akik a MÁV-nál betöltött hivatali működésük körében felismerték az Ibusz megalapításának közérdekű voltát és a részvényeknek az állam részéről történt megvételét, mint hasznos beruházási alkalmat, nyugalmába vonulva vezetői lettek az új intézménynek.

Az Ibusz egyre kiterjesztette üzletkörét olyan területekre, melyek a magángazdálkodásnak lennének fenntartva

— És ettől az időtől kezdve az IBUSZ évről évre jobban kiterjesztette üzletkörét olyan területekre, amelyek a helyes gazdálkodási elv szerint kizárólag a magángazdálkodásnak lennének fenntartva.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarának a napokban megjelent kiadványa az IBUSZ működését a következőképpen ismerteti:

„Az Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Rt. 1926-ban keletkezett az Általános Beszerzési és Szállítási Rt. és az Idegenforgalmi és Utazási Vállalat Rt. fuziója útján. A vállalat jelenlegi alaptőkéje 2.400.000 pengő és ebből 80 százalékos majoritás a MÁV birtokában van. A további 20 százalékos részvénytöbbséget illetőleg csak az állapítható meg, hogy a vállalat az 1927 év folyamán magába olvasztotta a Filmszállítási Rt.-ot, a Lloyd Hirdetővállalat Rt.-t és a Balatoni Yachtépítő Rt.-t és e tranzakciókkal kapcsolatban a vállalatok részvényeit IBUSZ-részvényekre cserélte be. A beolvastott vállalatok üzletköreinek felszívása óta

az IBUSZ kizárólagossági joggal árusít a vasutak területén: hírlapot, könyvet, dohányt, drogua-cikkeket, gyümölcsöt, csokoládét, cukorkaárut és játékszer, a főváros területén utcai elárúsító bódékban újságot, könyveket, ezenfelül monopolisztikus előnyök élvez a hírlapszállítás terén, a vasuti jegyek árusítását és az idegenforgalmi üzletágat, főleg a külföldre irányuló viszonylatban a kezében tartja. Üzletkörebe tartozik a hírdé-

tési üzletág a MÁV vonalain, átvette a beolvastott Filmszállítási Rt. filmszállítási üzletét.

A vállalatok beolvastásán kívül évről-évre több vállalatot von érdekörébe. 1927 évi végén és 1928 évi mérlegadataink egybevétele alapján

a tárcájában tartott részvényállomány egy év alatt 138 százalékkal gyarapodott.

Érdekkörébe vonta így a 80.000 pengő alaptőkével bíró Könyvkereskedő Rt.-t, mely a könyv, papír, dohányzócikkek és írószerek kereskedelmén terén tevékenykedik. Továbbá az 1927-ben 300.000 pengő alaptőkével alakult és 11.398 pengő veszteséget kimutató Arriba csokoládédru — Automata Rt., a San Thome Csokodé és Cukorkaárut Rt.-t, amely 1927-ben 9160 pengő veszteséget mutatott ki. Jelentékenyebb alapításai még a Telefonautomata Rt., mely a székesfővárosban felállított utcai automata telefonok üzletkörét folytatja és az Államvasuti Rádió Rt. E társaságnak husz évre szóló koncessziója van a rádió üzembentartására a MÁV. vonatain és várócsarnokaiban. Üzletkörebe tartozik azonkívül mindennemű rádiófelismerések vétele és eladása. 1928 évi üzletét 86.629 pengő veszteséggel zárta. Az Ibusz érdekkörébe tartozik a Rota Rt., mely a MÁV szerződéses házhosszszállító és vámközvetítő vállalata és a Gyorsáruvíjító Rt., melynek üzletköre az expressz csomagforgalmi, gyors és teher szállítmányozás.

Farkas István: Minden privilégiumot ez kapott? (Nagy zaj a Házban.)

A gyümölcs árusítás monopoliumának kulisszatitkai

Rassay Károly: És itt érkeztem el interpellációm második tárgyköréhez. Amikor az IBUSZ-szal, mint közüzemmel kell foglalkoznom, meg kell kérdeznem a kereskedelemügyi miniszter urat, hogy

megengedhetőnek tartja-e azt, hogy hatalmas állami pénzzel az IBUSZ az amugyis nehéz válsággal küzdő magyar ipar és kereskedelem kárára kiterjessze működési körét olyan üzletágakra is, amelyek a helyes gazdaságpolitika szerint, de a kormány többször tett kijelentései szerint is a magángazdálkodás számára tartandók fenn.

Felkiáltások a baloldalon: *Hallatlan!* Rassay Károly: De nemcsak elvi kérdéssről van itt szó.

Az IBUSZ a maga hatalmas összeköttetéseivel még ezen a téren is tudott magának vagy kifejezett, vagy burkolt monopolisztikus helyzetet teremteni, amelyek közül nem egy egyenesen az állam anyagi érdekeit is súlyosan károsítja.

(Élénk helyeslés.) Ezek közül az üzletek közül, tekintettel a rövid időre, bátor vagyok kettőt bemutatni. (Élénk érdeklődés a Ház minden oldalán.)

— Az egyik az IBUSZ-nak kizárólagos jogosságára a MÁV vonalain a friss és déligyümölcs árusítására. E jognak a megszerzése messzebb időre nyulik vissza. 1921-ben a KANSZ kizárólagos árusítási jogot nyert a

MÁV-tól a pályaudvari friss és déligyümölcs árusítására. Másfél év múlva azonban

a KANSZ ezt a tíz évre biztosított jogot a magyar Államvasutak jóváhagyásával átruházta Schwarz Ignác debreceni konzervgyárosra.

Aki az akkori idők történetét ismeri, nem fogja példa nélkülinek találni azt, hogy

a világnézetli harcok jegyében megszületett KANSZ és annak intranzigens elnöke sem riadt vissza, hogy Schwarz Ignáccal kössön üzletet.

(Ideges mozgolódás a jobboldalon és keresztény pártban.)

Schwarz Ignác megalapította az Országos Vasuti Gyümölcsárusító és Gyümölcskereskedelmi Részvénytársaságot és a MÁV hozzájárulásával

átvette a KANSZ tízéves szerződését.

1925 december 12-én 63.754/F. I. 925 sz. alatt a MÁV igazgatósága utólag felmondotta a részvénytársaságnak a szerződést háromhónapi tartammal 1926 március hó 31-re. A részvénytársaság tagadta a közelebről meg nem jelölt szerződésértést és beadványokban kérte, hogy a szerződést az eredeti időtartamra, tehát 1931. évre tartsák érvényben. A beadványokra következetesen

minden indokolás nélkül elutasító választ kaptak.

Ekkor az ügyben hirtelen fordulat állott be. Befolyásos közvetítők léptek akcióba és ezeknek sikerült meggyőzni a MÁV illetékes körét a szerződés meghosszabbítására. Ennek a munkának csak egyes nyomait és az eredményét van módomban figyelemmel kísérni. 1926 február 12-én

A Gyümölcsárusító Rt. és az Ibusz versenye

— 1929 tavaszán, amikor az Országos Gyümölcsárusító Rt. megpróbálta, hogy az eredeti szerződésnek megfelelően 1931 augusztus 14-ig kitalja a csak két évre meghosszabbított szerződését,

a legmegerősebb visszautasításra talált a MÁV részéről.

Időközben ezen kizárólagossági jog elnyeresésért,

mint igénylő jelentkezett az IBUSZ Rt.

Ekkor a Gyümölcsárusító Rt. a következő nyilatkozatot tette a MÁV igazgatóságának:

„Tisztelt Igazgatóság! Másfél évvel ezelőtt a tekintetes Igazgatóság által megkötött szerződés alapján, kötelezően felajánljuk a MÁV pályaudvarain való friss és déligyümölcs árusításának szerződésben biztosított kizárólagos jogáért bruttó forgalmunk 10 százalékát. Ez a 10 százalék azonban évi 20.000 pengőnél kevesebb nem lehet.

Tisztelettel felajánljuk, hogy a tekintetes Igazgatóság által delegált egy, vagy két igazgatósági tagot beválasztjuk igazgatóságunkba, hogy a nevezettek útján, valamint esetleg a szerződésben való biztosítás mellett a MÁV alkalmazottak útján az árusítás legteljesebb és legszigorúbb ellenőrzés alatt legyen fogantatva.

A filmszállítás kizárólag az Ibuszon keresztül bonyolítható le

— De nemcsak ilyen nyílt monopoliummal szorítja ki az IBUSZ az állam megkároztatásával a magángazdálkodás versenyét, hanem

megtalálja kiváló összeköttetése révén az utat a burkolt monopoliumok megszerzéséhez is.

Azok közé az üzletágak közé, amelyeket az idő folyamán az IBUSZ az üzletkörebe vont, tartozik a filmszállítás is.

Ma az a helyzet, hogy Magyarországon a filmszállítás terén egy díjkedvezmény segítségével az IBUSZ kizárólagossági jogot élvez.

Az a példátlan eset történt meg, hogy a Magyar Államvasutak

a filmnek, mint gyorsáruknak szállítására egy cirka 50%-os visszatérítést biztosítottak,

azzal a kikötéssel azonban, hogy a refakcia csak abban az esetben vehető igénybe, ha a Budapestre címzett küldeményeknél az Általános Beszerzési és Szállítási Rt., — tehát az IBUSZ-ba beolvadt vállalat — van megnevezve.

Hiába utaltak az egyes budapesti szállítócégek arra, hogy a díjkedvezmény ebben a formájában teljesen szabálytalan, arra a többször kiadott díjkedvezmény tételében példa nincs — az Államvasutak elzárkóztak a sérelmet orvoslása előtt. És így ma az a helyzet, hogy

a következő nyugta lett kiállítva az egyik közénjáró részéről:

„Nagyságos Schwarz Ignác vezérigazgató urnak, Budapest, VII. kerület, Hernád-utca 40. Van szerencsém elismerni 10.000.000 korona, azaz Tíz millió korona átvételét. Ezen összeg előlegét képezi azon 40.000.000 koronának, amely összeget Ön a MÁV-val fennálló szerződésének újból leendő meghosszabbításánál ki fogja egyenlíteni.”

Felkiáltások a baloldalon: *Nagyon érdekes.* Rassay Károly: 1926 február 12-én kelt ez a felvett előlegről szóló nyugta

és 1926 március 15-én az addig következetesen elutasító válaszok helyett a Gyümölcsárusító Rt. 8041/1926. A. II. szám alatt Kelety államtitkár aláírásával értesítést kapott, amelyben a MÁV igazgatósága hajlandónak nyilatkozik a megtörtént felmondást hatálytalanítani két évre, 1929 augusztus 14-ig.

Hegymegi Kiss Pál: Ezt végre el kellett mondani.

Friedrich István szótárogokban kiáltja a kormány párt felé: *Le-tar-tó-z-tat-ni.*

Rassay Károly: Hogy ez a meghosszabbítás a Gyümölcsárusító Rt.-nek még milyen további áldozatokba került,

azt illusztrálja a további két nyugta, amelyet másfélévi megőrzés után most átnyujtok az igen tisztelt kereskedelemügyi miniszter urnak.

Felhívom figyelmét a különféle érdekes aláírásra, amely Kelety Dénes, a MÁV nyugalmazott elnöke közeli hozzátartozójának nevével viseli, megvagyok győződve, hogy az ő tudta nélkül.

(Ideges mozgolódás a kormány pártban.)

Tisztelettel felajánljuk, hogy az árusítást, úgy mint a multban is, lehetőség szerint első sorban MÁV alkalmazottak családtagjaival és nyugdíjasaival fogjuk végezteni. Felajánljuk a MÁV legteljesebb ellenőrzését az egész árusításnál, nehogy az árusítás során bármiféle kifogás felmerülhessen.”

— A június 11-én beadott ajánlatra más június 27-én megkapta a részvénytársaság a minden indokolás nélküli elutasító határozatot.

És rá négy hétre, 1929 július hó 12-én a magyar királyi Államvasutak F. 62039—929. szám alatt megkötötték az IBUSZ-al a szerződést, amely szerint az IBUSZ tíz évre kizárólagossági jogot kapott a MÁV pályaudvarain való árusításra a bruttó bevétel 2%-nak bér címén való fizetése ellenében.

Tehát

ugyanakkor, amikor a Gyümölcsárusító Rt.-nak a bruttó bevétel 10%-át, de minimálisan 20.000 pengőt biztosító ajánlatát a MÁV elutasította, megkötötte az IBUSZ-al a szerződést, amely a minimális klauzula elhagyásával az Államvasutak számára a bruttó bevétel 2%-át biztosította ellenértékképpen.

filmszállítás kizárólag az IBUSZ-on keresztül bonyolítható le,

mert a részére szabálytalanul biztosított cirka 50 százalékos díjkedvezmény minden konkurenciát eleve kizár.

Jellemző az IBUSZ ilyen irányú befolyására, hogy

nem csak az Államvasutaknál sikerült magának ilyen kizárólagos kedvezményt biztosítani, hanem ugyanakkor mentességet szerzett a legutóbbi napokig a székesfőváros tanácsánál a fővárosi vámkötelezettség alól a filmszállítványokra.

Kezében van Budapest székesfőváros tanácsának 1930 március hó 10-én 38.512/1930. VI. szám alatt kiadott határozata, amely az egyik szállítócégnak kérését, hogy hasonló mentességben részesíthessék, elutasította. Az elutasítás indoklása a következő:

„A tanács a folyamodó céget kérelmével elutasítja, mert a városi vámkötelezettség 127—1899. kgy. sz. szabályzat értelmében a vasúton Budapestre érkező minden szállítmány városi vámkötelez. Ezen oknál fogva a tanács az Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Rt. filmszállítás részére az 1924. évben kiadott városi vámmenteségét is 40.450—1930 VI. tan. sz. alatt megszüntette.”

— Megállapítható tehát, hogy

hat éven keresztül az IBUSZ és jogelődei egy olyan mentességet élveztek, amely a szabályok szerint meg nem adható és ezáltal a fővárost cirka 100.000 pengő erejéig károsították meg.

Felkiáltások a baloldalon: *Ez hallatlan! Abszurdum!*

Központi Tejcsarnok
Naponta friss
YOGHURT

A különó klimájú
RESTA
elavult, elsőrendű diétás konyhájával a legkomolyabb betegségek esetében is áldásos gyógytényező!
Polgári árai folytán a jó középértékű legkedveltebb szanatórium.
Loggiás apartamentek. Vizsgálóintézet.
9700 0-óles óspark. Tel.: 501-80.

Az ESTI KURIP...
a magyar

Érdemes-e ebben az országban becsületesen élni és dolgozni?

Rassay Károly: Ezen előzmények után végül meg kell kérdeznem a miniszter urat, hogy

hajlandó-e ezen állami pénzből fentartott vállalat üzletemetéről és az ott élvezett vezető tisztviselői fizetésekről pontos tájékoztatást nyújtani?

Tudomásom van arról, hogy a pénzügyi bizottság tárgyalása után és az ott elhangzottak nyomása alatt

már fizetésleszállítások történtek.

Én azonban mégis kénytelen vagyok ragaszkodni ahhoz, hogy

ezekekről a fizetésekről a kereskedelemügyi miniszter ur teljes részletességgel és őszinteséggel tájékoztassa a Házat.

Viharos felkiáltások: Tudni akarjuk, mik a fizetések.

Krausz István: Fontos kérdés egy ilyen szegény országban.

Rassay Károly: Hozzám jutott adatok szerint

egyes vezető tisztviselők az elmúlt évek folyamán ezen állami pénzből fentartott vállalatnál 100.000 pengőt jelentősen meghaladó évi jövedelmet huztak.

Lehetetlennek tartom, hogy amikor a törvényhozás a költségvetés keretén belül tárgyalja és megállapítja a vasuti pályaoörök filléres fizetéseit,

semmiféle befolyása, sőt tájékoztatása se legyen az állami pénzből fentartott vállalatoknál alkalmazott magas nyugdíjat élvező vezető tisztviselők illetményeire.

(Helyeslés a Ház minden oldalán.)

— És végül kérem a miniszter ur választát:

hajlandó-e esetleg a Pénzügyi Központ kiküldöttjének segítségével tárgyilagos, szigorú vizsgálatot tartani az IBUSZ eddigi üzletemete fölött és egyben megtorló lépéseket tenni mindazok ellen, akik köztisztviselői minőségükben ilyen szerződésekkal az államnak kifejezett károkat és maguknak tekintélyes jövedelmeket biztosítottak.

Nagyon kérem a miniszter urnak energikus és fettekben megnyilvánuló választát, mert a miniszter ur nem csak a feltett kérdésekre ad választ, hanem arra a kérdésre is, amely az élet rettenetes nehézségeivel küzdő ezrek lelkében felmerül: *érdemes-e ebben az országban becsületesen élni és dolgozni?*

Barabás Samu: Ugy van.

Friedrich István: Véget kell már vetni ezeknek a dolgoknak.

Rassay befejező szavainak óriási hatása volt a Házra. A jobboldalon szemmellátható megdöbbenéssel hallgatták *Rassay* súlyos megállapításait, a baloldalon perceként át lekésen ünnepezték *Rassay*t. Több kormánypárti képviselő is tüntetően helyeselt *Rassay*nak.

Bud miniszter válasza

Bud János kereskedelmi miniszter válaszol az elhangzott interpellációra. Kijelenti, hogy sok mindenben egyetért *Rassay Károly*-lyal.

Válaszában egyrészt meg akarja világítani a helyzetet, másrészt ismertetni akarja azokat az intézkedéseket, amelyeket tenni fog.

Ismerteti az IBUSZ alakulását. Hivatkozik Németország, Olaszország, Csehország és Ausztria példájára, ahol szintén vannak ilyen, az Államvasutak által létesített intézmények. El kell ismerni, hogy ez az intézmény az idegenforgalom érdekében megfelelő tevékenységet fejtett ki. (Ellentmondások a baloldalon.)

Rassay Károly: Mit csinált? Talán megnövekedett az idegenforgalom?

Bud János kereskedelmi miniszter: Végreményben még sem lehet saját intézményeinket lebecsülni. El kell ismerni a hibákat és meg kell tenni a szükséges lépéseket.

Tartozom kijelenteni, hogy helytelenitek minden olyan üzletágat, amelynek az idegenforgalommal semmiféle kapcsolata nincsen.

Rassay Károly: Miért tűrik?

Bud János kereskedelmi miniszter: Nem tudom, miért kell ennek az intézménynek csokoldédét árusítani. Mikor idekerültem, első ténykedésem az volt, hogy például

a gyümölcsárusítást meg akarjam akadályozni, de már nem állott módomban.

Rassay Károly: Ügyészt, miniszter ur! Ennyire tehetetlen nem lehet a magyar állam!

Bud János kereskedelmi miniszter: A miniszterelnök urhoz még június havában egy jelentés érkezett, amely sok tekintetben helyesen tárja fel a helyzetet.

Az ellen, aki ezt a jelentést készítette, bizonyos retorziós törekvések nyilvánulnak meg, én azonban ezeket meg fogom akadályozni.

Általában az a véleményem, hogy örülni kell, ha minél több utazási iroda lesz az országban.

Rassay Károly: Mióta folynak a tárgyalások, miniszter ur?

Bud János kereskedelmi miniszter: Én a magam részéről

nem szabtam elfogadhatatlan feltételeket.

A tárgyalások most körülbelül ott állanak, hogy megegyezésről lehet beszélni.

Rassay Károly: Megegyezés?

Bud János kereskedelmi miniszter: Megegyezés előtt állunk.

(Az ülés tart.)